

ANOTACE PŘÍSPĚVKŮ

50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021
Ostrava | Ostravská univerzita

Středa, 15. září 2021

ODBORNÁ SEKCE: DŮCHODOVÁ REFORMA

Tři desetiletí snah o reformu českého důchodového systému – panelová diskuse

Martin Potůček

(Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd; předseda Odborné komise pro důchodovou reformu 2014–2017)

Vladimír Bezděk

(AVANT investiční společnost, a.s.; předseda dvou komisí pro důchodovou reformu 2004–2006 a 2010)

Tomáš Kučera

(Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta; vedoucí Pracovního týmu 2 Odborné komise pro důchodovou reformu 2014–2017)

Tři panelisté, tři otázky, každá v samostatném diskusním bloku. Moderátor uvede panelisty, následně uvede (krátká anotace) a přečte první otázku, každý panelista dostane tři minuty na odpověď, po ukončení kola odpovědí dostane každý panelista ještě jednu minutu na doplnění či komentář k odpovědím panelistů. Poté, co skončí poslední panelista své vystoupení, otevírá se diskuse z pléna v trvání cca 15 minut. Po jejím skončení se přechází na další otázku.

AKTUÁLNÍ DEMOGRAFICKÝ VÝZKUM I – téma „COVID-19“

Covid-19 jako nová příčina, která výrazně promluvila do statistiky úmrtnosti ČR

Terezie Štyglarová, Magdaléna Baštecká (Český statistický úřad)

Od 02/2020 vyčlenila WHO v MKN-10 kód pro nouzové užití U07.1 pro kódování onemocnění novým typem koronaviru. Dne 22. 3. 2020 zemřel v Česku první člověk v souvislosti s covidem-19. Zcela nové onemocnění působící zhoršení úmrtnosti vyústilo ve statistiku 10,5 tis. zemřelých se základní příčinou smrti covid-19 a celkem 13,2 tis. LPZ s uvedeným covidem-19 jako příčinou v přímé souvislosti se smrtí či k úmrtí přispívající. Příspěvek se věnuje problematice certifikace covid-19 na LPZ, výběru covid-19 jako základní příčiny smrti, validaci vybraných případů, srovnání s dalšími počty zemřelých „s nálezem“, vyčíslování nadúmrtí. Všeobecná diskuse ohledně určování vlivu covidu-19 na úmrtí vede z pohledu ČSÚ k potřebě odborného zabývání se příčinami smrti nejen z pohledu jedné příčiny, ale rovněž z pohledu tzv. vícečetných příčin i v ČR. Budou představeny datové možnosti, základní statistiky vícečetných příčin smrti (2013–2020) a používané analytické přístupy INEDem, Itálií, Izraelem a GB.

Pandemie COVID-19 a její dopad na úmrtnost v Česku

Dagmar Dzúrová, Klára Hulíková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

V padesátiletém období před pandemií COVID-19 se zvýšila hodnota naděje dožití při narození v Česku téměř o 10 let, výrazněji pro muže (o 10,3 let) než pro ženy (9,1 let), rozdíl mezi pohlavími se snížil ze 7,2 let na 6,1 let. Průměrný meziroční růst byl 0,19 roku v případě mužů a 0,17 roku pro ženy. Pozitivní trend změnil rok 2020. Příspěvek představuje vybrané možnosti vyjádření dopadu pandemie na úroveň úmrtnosti. Ačkoli úmrtnost v důsledku COVID-19 je obvykle spojována s vyššími věkovými skupinami, ani zasažení nižších věkových skupin není bezvýznamné. K analýze budou využity především ukazatele založené na tzv. ztracených letech života. Za jejich využití bude prezentován nejen celkový dopad pandemie, ale i vývoj v čase, rozdíly dle pohlaví a věku. Využita budou data ÚZIS MZ ČR a ČSÚ. Diskutovány budou i alternativy a omezení zvoleného přístupu a datových zdrojů. Doplněním bude zhodnocení geografických rozdílů v průběhu a dopadu pandemie za využití mapové aplikace UNCE PŘF UK.

Koronavirová pandemie a krátkodobé změny plodnosti ve vyspělých zemích

Kryštof Zeman, STFF tým (Wittgenstein Centre for Demography and Global Human Capital (IIASA, VID/ÖAW, WU))

Na externí šoky, jako jsou epidemie, války, ekonomické propady, či přírodní katastrofy, lidé v minulosti většinou reagovali krátkodobým snížením úrovně plodnosti. Tento příspěvek analyzuje nejnovější trendy vývoje měsíčních počtů živě narozených ve vyspělých zemích v návaznosti na vypuknutí pandemie koronaviru a nemoci COVID-19, a zároveň představuje data za 35 zemí, shromážděná a publikovaná v rámci projektu Short-Term Fertility Fluctuations (STFF) pod Human Fertility Database. Vybraná data za 18 zemí ukazují počáteční známky výrazného propadu plodnosti. Zatímco mezi roky 2019 a 2020 se počet narozených snížil o 4 %, meziroční pokles v prosinci 2020 již činil 8 % a v lednu 2021 dokonce 12 %, s výraznějším propadem například ve Španělsku (20 %), Francii (13 %), a Itálii (14 %). V únoru se však meziroční pokles zmírnil, a v březnu dokonce úplně zastavil, proto je otázkou, jak bude dále tento vývoj pokračovat, a jaký bude dlouhodobý trend reakce plodnosti na koronavirus.

Slaďování pracovních a rodinných povinností při práci z domova v době pandemie Covid-19

Dominika Sladká, Martin Kreidl (Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií)

V době pandemie nemoci Covid-19 v České republice prudce narostl počet lidí pracujících z domova a je pravděpodobné, že častější práce z domova bude jednou z věcí, která přetrvá i po ústupu pandemie. Je proto důležité vědět, jaké může mít důsledky pro pracovní i osobní životy. V příspěvku se zabýváme tím, zda a jak byla častá práce z domova v době pandemie asociována s problémy při slaďování pracovního a rodinného života, a jak se tato asociace projevila v kvalitě partnerských vztahů. Zajímá nás také to, zda se asociace lišila v závislosti na pohlaví, zaměstnání, vzdělání, nebo přítomnosti a věku dětí. K zodpovězení otázek používáme data z dvou vln pilotní studie výzkumu „Současná česká rodina“, které se v prosinci 2020 a v dubnu 2021 zúčastnilo 1201 respondentů a respondentek. Předběžné výsledky poukazují na významnou asociaci mezi prací z domova a častými konflikty mezi pracovním a osobním životem, a to především u mužů, u lidí s terciárním vzděláním a u rodičů dětí do 10 let.

Rezidenční segregace v Ostravě: změny, jež přinesl pandemický rok 2020

Luděk Sýkora (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek analyzuje změny v rezidenční segregaci v Ostravě, k nimž došlo v průběhu roku 2020, jež byl ovlivněn pandemií Covid-19. Vedle zdravotních měla pandemie závažné sociální důsledky. Významně se dotkla sociálně zranitelných skupin obyvatelstva, zejména z důvodu nezaměstnanosti, výpadku příjmů, zadluženosti, omezení sociálních kontaktů, a přispěla ke zvýšení rizik sociálního vyloučení. Důležitým faktorem sociálního vyloučení je i prostorová segregace ohrožených skupin obyvatel. Mezi lety 2015 a 2019 podíl obyvatel ohrožených chudobou a sociálním vyloučením klesal. Zároveň ale docházelo k růstu podílu takto ohrožené populace v lokalitách s jejich vysokou koncentrací a výraznými znaky segregace. Co se stalo během pandemického roku 2020? Došlo k dalšímu růstu koncentrace sociálně ohrožených do segregovaných lokalit, což by potvrdilo významný efekt mikro-geografie sociálního vyloučení? Nebo se vliv pandemie spíše projevil globálně bez ohledu na sociální prostředí v lokalitě bydlení?

Čtvrtek, 16. září 2021

AKTUÁLNÍ DEMOGRAFICKÝ VÝZKUM II

Demografický vývoj domorodých Australanů

Tadeusz Siwek (Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek je věnován vývoji počtu a rozmístění australských domorodců a jejich demografickým charakteristikám. Zabývá se faktory, které jejich demografii ovlivňovaly v minulosti, faktory, které na ně působí dnes a pokouší se odhadnout i ty, které nastanou v nejbližší budoucnosti. Příspěvek prezentuje změny postavení domorodců v Austrálii, srovnává je s většinovou populací a snaží se nastínit i odhad jejich budoucnosti.

Populační vývoj obcí Moravskoslezského kraje po roce 1990

Ivan Šotkovský (VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta)

Cílem odborného článku je provést prostorovou analýzu obcí Moravskoslezského kraje z pohledu vývoje populační velikosti po roce 1990. Počet obyvatel, jako výsledek přirozené měny a migračního chování, je pro obce vždy klíčovou záležitostí z pohledu možností budoucího vývoje. Součástí pozadí populačního vývoje obcí kraje je analýza populačního vývoje českých krajů od roku 1890 s detailnějším rozбором Moravskoslezského kraje zejména od roku 1994. Změny přirozené měny a migračního chování budeme sledovat u 300 obcí MSK od roku 1994 do roku 2019. Základní rozdíly v růstu či poklesu počtu obyvatel obcí budou zkoumány ve dvou odlišných časových etapách (1994–2008 a 2009–2019). Rozdíly v dlouhodobém vývoji populační velikosti obcí MSK budou analyzovány rovněž z pohledu velikostních kategorií obcí.

Metodika známek života

David Morávek (Český statistický úřad; Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

Odhad velikosti populace je zásadní pro každou zemi a její politiky na národní i regionální úrovni. V rychle se měnících společnostech a ekonomikách se stále zvyšuje potřeba po včasných údajích v pravidelných intervalech. Populační census, jako hlavní zdroj demografických dat, se ukazuje v této souvislosti jako nedostatečný. Zvyšuje se využívání administrativních zdrojů dat, a to nejen v demografické statistice. Administrativní data však primárně nebyla vytvořena pro statistické účely. Podstatou metodiky známek života je proto, mimo jiné i s využitím statistických metod, tyto údaje pocházející z administrativních zdrojů zlepšovat a validovat. Výsledkem jsou tak přesnější odhady obvykle bydlícího obyvatelstva v daný okamžik.

Odkladanie rodenia detí a neskorá plodnosť na Slovensku

Branislav Šprocha (Centrum spoločenských a psychologických vied SAV; INFOSTAT - Výskumné demografické centrum), Anna Fitalová (Univerzita Komenského v Bratislave, Přírodovědecká fakulta)

Jedným z najdôležitejších znakov transformačných zmien v reprodukčnom správaní žien na Slovensku po roku 1989 je predlžovanie obdobia bezdetnosti a s tým celkovo spojené odkladanie rodenia detí do vyššieho veku. Čoraz dôležitejšiu úlohu pre demografickú reprodukciu zohráva druhá polovica reprodukčného obdobia. Cieľom príspevku je analyzovať proces odkladania rodenia detí na Slovensku v časovom a priestorovom aspekte s dôrazom na úlohu neskorej a veľmi neskorej plodnosti. Okrem toho sa zameriame na niektoré vysvetľujúce premenné so snahou určiť, u ktorých žien je odkladanie plodnosti do neskorého veku častejším javom. Zvlášť pritom budeme sledovať prechody do prvého materstva. Z priestorového hľadiska bude tiež našou snahou identifikácia niektorých regionálnych faktorov, ktoré by mohli vplývať na zistené diferencie v neskorej plodnosti na Slovensku.

ODBORNÁ SEKCE: REPRODUKČNÍ STÁRNUTÍ

Představení výzkumu reprodukčního stárnutí a zkoumání jeho vlivu na rostoucí využívání ART

Jiřina Kocourková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

V posledních letech stále větší pozornost přitahuje probíhající odklad mateřství do vyššího věku žen. Lze hovořit o tzv. reprodukčním stárnutí, kdy stále více žen rodí své první dítě až po dosažení věku 30 let, či dokonce 35 let. Podobně jako v případě demografického stárnutí je výsledkem reprodukčního stárnutí zvyšující se podíl i počet starších prvorodiček. Na rozdíl od demografického stárnutí má reprodukční stárnutí svůj biologický limit v podobě konce reprodukčního období ženy, který se neposouvá jako střední délka života. Výsledkem je zkrácení reprodukčního období, kdy žena může realizovat svou reprodukci. Zároveň mají ženy v tomto kratším období menší šanci, že spontánně otěhotní. Rostoucí využívání asistované reprodukce je jedním z důsledků změn v reprodukčním chování a vyvolává otázky, do jaké míry samotné využívání asistované reprodukce přispívá k probíhajícímu odkladu plodnosti a jaký je jeho význam pro udržení či zvýšení úrovně plodnosti. Na tyto a další otázky se snaží odpovědět výzkum Centra pro studium plodnosti Katedry demografie a geodemografie PŘF UK, který aktuálně probíhá v rámci projektů GAČR. Představeny budou nejen příspěvky, které vycházejí z publikační činnosti, ale také témata, která byla zpracována jako kvalifikační práce. Zároveň byli osloveni externí spolupracovníci a odbornice, aby demografický pohled doplnili o další perspektivy související s asistovanou reprodukcí.

Demografická analýza vlivu využívání ART na plodnost v České republice

Anna Šťastná (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Spolu s výrazným nárůstem věku rodiček a s prudkým rozvojem reprodukční medicíny od poloviny 90. let 20. století se v Česku zvyšuje počet narozených dětí, které byly počaty za využití metod asistované reprodukce. Doposud nemáme žádné poznatky o tom, jak se využívání metod asistované reprodukce odráží v úrovni a časování plodnosti žen v Česku, ač tyto poznatky mají své širší uplatnění z hlediska analýzy celospolečenských i individuálních dopadů reprodukčního stárnutí. Příspěvek se pokusí popsat vliv asistované reprodukce prostřednictvím demografických ukazatelů plodnosti a identifikovat strukturální charakteristiky matek, které přivádějí na svět děti s pomocí metod ART. Cílem příspěvku je na základě unikátních dat identifikovat vliv využívání ART na úroveň plodnosti a její časování s posledních letech v ČR.

Demografické perspektivy využívání ART v České republice

Boris Burcin (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Očekává se, že počet párů, které nejsou schopny realizovat svá přání mít děti, vzroste v důsledku pokračujícího odkládání rodičovství do vyššího věku. Výsledkem je, že ve většině vyspělých zemí zvyšující se počet žen volí léčbu prostřednictvím technologií asistované reprodukce (ART), Česko nevyjímá, kde je ART snadno dostupná a relativně levná. Cílem příspěvku je na základě nejnovějších údajů a vybraných modelových předpokladů odhadnout dopad používání ART na budoucí vývoj počtu živě narozených dětí v Česku.

Reprodukční stárnutí ve vztahu k výskytu porodů císařským řezem v Česku

Eva Waldaufová (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek se zaměří na reprodukční stárnutí a jeho odraz v porodnické praxi v Česku. V r. 1989 byl průměrný věk prvorodiček 22,4 let a o 29 let později, v r. 2018, byl již o téměř 6 let vyšší. Ve stejném období se razantně zvýšil podíl rodiček, které porodily císařským řezem. V roce 2018 císařským řezem přivedlo na svět své dítě 26 341 rodiček, což je téměř 2,5krát větší počet než v r. 1994. Odborníci se shodují na tom, že císařský řez může být zákrokem, který zachrání životy žen a kojenců a měly by být všeobecně přístupný, na druhou stranu nadužívání císařských řezů v případech, kdy to zdravotní stav matky a plodu nevyžaduje, začíná vyvolávat obavy vzhledem k možným zdravotním rizikům na straně matky i dítěte. Rostoucí věk je pouze jedním z možných kontextů rozšíření porodů císařským řezem a může být spojován také např. s prudkým nárůstem využívání metod asistované reprodukce, nárůstem podílu vícečetných těhotenství či s výskytem zdravotních komplikací.

Vliv věku matky na porodní hmotnost a na zdravotní stav novorozenců Luděk Šídlo (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Cílem příspěvku je ověřit souvislost mezi věkem matky při porodu a porodní hmotností novorozenců, stejně jako zdravotním stavem novorozenců, který lze určit z průběhu hospitalizace. Analýza využívá individuální anonymizované údaje získané od VZP ČR o vykázané zdravotní péči o děti narozené v roce 2014. Data umožňují zohlednit i další charakteristiky, jako je pohlaví dítěte, četnost porodu či typ početí, tj. narození na základě spontánního početí nebo po IVF. Výsledky ukázaly, že věk matky se sám o sobě nikterak výrazně neprojevuje na porodní hmotnosti novorozenců, přičemž signifikantně vyšší podíl dětí s nižší porodní hmotností byl zjištěn u novorozenců z jednočetných porodů počatých pravděpodobně po IVF. Naopak bylo potvrzeno, že s rostoucím věkem matky při porodu se zvyšuje podíl novorozenců hospitalizovaných s jakýmkoli komplikacemi. Komplikace během hospitalizace dítěte mohou následně souviset se zvýšenou potřebou zdravotní péče, a tudíž i zvýšenými náklady na hospitalizaci.

Náklady na hospitalizaci matek a jejich novorozenců s ohledem na pravděpodobný způsob početí dítěte Tereza Havelková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek je zaměřen na odlišnosti ve výši nákladů na hospitalizaci matek a jejich novorozenců, kteří byli počati buď pravděpodobně pomocí in vitro fertilizace (IVF) nebo kteří se narodili bez využití IVF. Analýza vychází z dat VZP ČR o vykázané zdravotní péči za matky a jejich novorozence narozené v roce 2014. Výsledek ukazuje, že novorozené děti a jejich matky, které byly pravděpodobně těhotné v důsledku IVF, prokázaly vyšší náklady spojené s hospitalizací během a po narození než novorozené děti a jejich matky, pro které nebyly metody IVF použity. I kdyby se omezila rizika vyskytující se častěji po využití IVF (vícečetné těhotenství, nízká porodní hmotnost atd.), hospitalizace matek a novorozenců po IVF by byla méně nákladná, ale stále nákladnější než hospitalizace matek a novorozenců non IVF.

Asistovaná reprodukce z pohledu přeshraniční reprodukční péče Adéla Volejníková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

V souvislosti s odkladem rodičovství do vyššího věku značně narůstá význam asistované reprodukce a s ní související přeshraniční reprodukční péče, jejíž příčinou je mnohdy omezená dostupnost nebo nevhodná legislativa týkající se právě ART. Cílem příspěvku je srovnání Česka jako jedné z cílových zemí přeshraniční reprodukční péče s vybranými evropskými státy, jež byly zvoleny na základě nejvyššího podílu pacientek dojíždějících za léčbou neplodnosti právě do Česka. Jedná se o srovnávací analýzu Česka, Francie, Itálie, Německa, Švédska a Velké Británie z hlediska využívání a dostupnosti ART a postojů společnosti vůči ART. Snahou je zjistit, proč je Česko atraktivním cílem přeshraniční reprodukční péče a jak se její zvýšená intenzita v Česku projevuje. Výsledky výzkumu poukázaly na poměrně liberální legislativu Česka, vyspělou úroveň zdravotnictví, bezpečnost jednotlivých zákroků, a především také na nízkou cenu za vykonání asistované reprodukce v porovnání s ostatními státy. Česko je též mnohými zahraničními pacientkami považováno za vhodný zdroj darovaných oocytů.

Zdravotní aspekty růstu užívání metod asistované reprodukce Tomáš Fait (Univerzita Karlova, 2. lékařská fakulta)

Za skoro půl století klinického užívání metod asistované reprodukce se obor posunul od pouhé aplikace spermií (inseminace) přes umělé oplodnění (in vitro fertilizace, IVF) k metodám výběru gamet a embryí až po preimplantační genetickou diagnostiku (PGD). Vysoká úspěšnost metod vyvolává pocit, že asistovaná reprodukce může zcela nahradit reprodukci přirozenou. Zatímco na počátku byly metody asistované reprodukce určeny primárně pro ženy s porušenou funkcí vejcovodů, dnes je hlavní indikací anovulace (porucha uvolňování vajíček) a to zejména ta spojená se snížením ovariální rezervy věkem. Již samotný věk je významným rizikovým faktorem pro těhotenské komplikace. Reprodukční prokrastinace snižuje úspěšnost metod IVF. Četné studie ukazují, že nezávislým faktorem těhotenských komplikací je také použití metod IVF. S narůstajícím věkem se přidává i etický aspekt antiselektivního tlaku medicíny s otázkou, zda žena ve věku babičkovství má opravdu být matkou.

**Limity asistované reprodukce v odborných debatách a praxi:
Jaký dopad má stávající regulace asistované reprodukce na neplodné páry?**
Lenka Slepíčková (Univerzita Palackého v Olomouci, Institut výzkumu sociálního zdraví)

V souvislosti s právní úpravou asistované reprodukce a jejími případnými změnami můžeme registrovat řadu odborných diskusí i emotivních a vyhocených debat, a to jak na půdě Parlamentu ČR, tak v médiích. Jen málokdy však do nich bývá přizván hlas, kterého se dopady toho, jak se asistovaná reprodukce v ČR praktikuje a jak je regulována, týká nejvíce – hlas párů, které řeší potíže s neplodností. V následujícím příspěvku shrneme patientskou perspektivu s léčbou neplodnosti, zaměříme se přitom na to, jak tuto zkušenost formují limity asistované reprodukce, dané především věkem. Zamyslíme se také nad pozicí jednotlivých aktérů, kteří mají na regulaci asistované reprodukce v ČR vliv. Příspěvek bude vycházet z kvalitativního výzkumu partnerských párů, řešících neplodnost, lékařů, kteří pracují v této oblasti a také z analýzy parlamentních debat, které se k tématu regulace asistované reprodukce uskutečnily.

Asistovaná reprodukce jako nástroj prorodinné politiky?
Hana Konečná (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta)

V Evropě se rodí asi 3 % dětí díky metodám asistované reprodukce. Hrubým odhadem se tedy v ČR tak narodí asi 3 000 dětí ročně, což není zanedbatelný počet. Diskutuje se stále o tom, zda by větší podpora asistované reprodukce toto číslo ještě nezvýšila. Větší podporou se myslí především změny kritérií umožňujících tyto metody podstoupit (především věk, partnerský status, sexuální orientace) a rozšíření plateb ze zdravotního pojištění. Změna zmíněných kritérií je ovšem překračováním biologických limitů, to znamená využíváním 3rd-party reproduction, tedy pomoci dárců. To přináší značné problémy psychosociální, právní a etické. Můj příspěvek bude analýzou těchto problémů.

POSTEROVÁ SEKCE

**Aktivity směřující k podpoře využívání Mezinárodní klasifikace funkčních schopností,
disability a zdraví v České republice**

Jakub Hrkal (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR), Petra Sládková (Klinika rehabilitačního lékařství, 1. LF UK a VFN v Praze), Miroslav Zvolský (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR)

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF) patří mezi klasifikace vyvinuté Světovou zdravotnickou organizací (WHO). MKF je mezinárodním standardem pro popis a měření zdraví a disability a poskytuje možnost systematického kódování ve zdravotnické dokumentaci a sdílení a sběr těchto dat v elektronické podobě. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) spolupracuje s Klinikou rehabilitačního lékařství (KRL) 1. LF UK a VFN Praha na realizaci českých překladů MKF a souvisejících nástrojů ale i na tvorbě vlastních nástrojů a výukových materiálů. Primárním cílem těchto aktivit je podpořit rozšíření a usnadnit používání MKF v klinické praxi, ale výsledky budou využitelné i v dalších oblastech jako zdravotní a sociální politika, výzkum, vzdělávání a statistika.

Dopady pandemie na vybrané oblasti života a reprodukční klima v Česku
Jitka Slabá (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Pandemie prokazatelně ovlivňuje úmrtnostní poměry, její dopad na porodnost se však teprve začíná projevovat. Pilotní panel šetření Generation and Gender Programme umožňuje zmapovat stávající a do budoucna očekávané dopady pandemie na vybrané oblasti života jednotlivců na konci čtvrté vlny, tj. v dubnu 2021. Výsledky ukazují, že negativní dopady pandemie převládají nad pozitivními. Nejčastěji došlo ke zhoršení pracovních podmínek (43 %). Očekávání pro následující rok neindikují zpětnou kompenzaci, tedy zlepšení podmínek, ale spíše jejich stagnaci. Individuální dopady se promítají i do hodnocení současnosti (duben 2021) a její příznivosti pro narození dítěte. Ti, co čelí negativním dopadům pandemie, považují současnou dobu častěji za nepříznivou pro narození potomka, naopak ti, u kterých se situace zlepšila, častěji hodnotí situaci jako příznivou. Souhrnně, je tedy doba převážně hodnocena jako nepříznivá (57 %). Příspěvek se dále zaměřuje na rozdíly v dopadech a hodnocení pandemie u jednotlivých subpopulací.

Migration and residential mobility of foreign citizens in Prague and the Central Bohemian Region

Ivana Křížková, Adam Klsák (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta),

Martin Šimon (Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.)

Příspěvek se zaměřuje na stěhování a rezidenční mobilitu cizinců v Praze a Středočeském kraji. Dokumentuje (1) výši a změny intenzity stěhování cizinců ve středních Čechách na základě tokových dat z registrů migrace za obce a MČ Prahy a (2) vývoj rezidenčních trajektorií cizinců mezi typy prostředí v obcích Středočeského kraje a městskými zónami Prahy na základě komparace geokódovaných stavových dat poskytnutých ŘSCP. Analyzujeme cizineckou populaci jako celek a vybrané početné skupiny pobývajících na území středních Čech v období 2005–2018. Rezidenční mobilita cizinců zde do značné míry souvisí s věkem, cizinci se nejčastěji stěhují do mírně etnicky diverzifikovaných území – výsledky pro skupiny se však různí. Největší pravděpodobnost rezidenční mobility byla zjištěna u cizinců žijících v méně stabilním prostředí dělnických ubytoven, studentských kolejí, hotelů a hostelů. V závěru diskutujeme implikace výsledků pro sociálně-prostorovou diferenciaci Prahy a Středočeského kraje.

Mladí dospělí v Pražském metropolitním regionu

Otakar Bursa, Luděk Sýkora (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Proces rezidenční suburbanizace, který v Pražském metropolitním regionu nastartoval v 90. letech 20. století, nejen znásobil počet obyvatel mnoha obcí, ale i zásadně pozměnil jejich demografickou strukturu. Specifickou pozornost si zasluhuje početná generace mladých dospělých, která v suburbánních lokalitách vyrůstala a nyní dorůstá do věku mladé dospělosti, kdy si začíná hledat vlastní bydlení. V příspěvku se zaměřujeme na vývoj zastoupení a prostorového rozmístění generace mladých dospělých v Pražské metropolitní oblasti v 21. století pomocí různých, ale vzájemně se doplňujících metodických pohledů. V současné době se nacházíme v jakémsi „předvečeři“ demografických efektů dorůstání generace mladých dospělých, které nás v příštích letech nevyhnutelně čekají.

Péče o děti v době lockdownů – první výsledky z výzkumu Současná česká rodina

Anna Šťastná (Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.)

Série protiepidemických opatření, která v letech 2020 a 2021 vedla k výraznému omezení přítomnosti dětí v předškolních a školních zařízeních po mnoho týdnů či dokonce měsíců (v případě starších dětí), přinesla nové a v mnohém specifické nároky na zajištění péče, výchovy a vzdělávání dětí. Příspěvek se zaměří na to, jakým způsobem byla v rodinách s dětmi do 14 let věku zajišťována celodenní péče v době tzv. tvrdých lockdownů a jak pandemická situace změnila dříve často využívanou výpomoc prarodičů. Příspěvek vychází z prvních dat probíhajícího výzkumu Současná česká rodina, který je součástí mezinárodního projektu Generations and Gender Programme (GGP).

Residential segregation in Prague and Central Bohemian Region 2012–2018: a multiscalar approach using individualized neighbourhoods

Martin Šimon (Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.),

Ivana Křížková, Adam Klsák (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Cílem práce je popsat a porovnat rezidenční segregaci cizinců v Praze a Středočeském kraji v letech 2012–2018. Prostorové rozmístění cizinců měříme pomocí nové metody individualizovaných multi-měřítkových sousedství, která umožňuje porovnat rozložení menšinové a většinové populace na různých měřítkových úrovních a nezávisí na administrativně-správním členění území. Dílčí pozornost je věnována kategorizaci cizinců do skupin, kde srovnáním cizinců ze slovanských a neslovanských zemí a cizinců z EU a mimo země EU měříme dopady kulturní blízkosti a právního postavení na rezidenční segregaci. Analýza vychází z podrobných údajů o cizinecké populaci z dat MVČR. Výsledky ukazují všeobecný trend poklesu rezidenční segregace v Praze a Středočeském kraji v letech 2012 až 2018. Rezidenční segregace kulturně blízké skupiny je nižší než kulturně vzdálenější, občané EU jsou prostorově méně segregováni než ostatní. V závěru hodnotíme přínos zvolené metody a diskutujeme důsledky nových poznatků.

Sexuální a reprodukční chování v Česku – první výsledky z výzkumu Současná česká rodina Jitka Slabá (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Současná česká rodina je součástí mezinárodního šetření Generation and Gender Programme. Na přelomu roku 2020 a 2021 proběhl sběr pilotních dat. Šetření se mimo jiné zaměřuje na reprodukční chování českých žen a mužů ve věku od 18 do 69 let. Prvotní deskriptivní analýza poukázala na snižující se průměrný věk žen při prvním pohlavním styku napříč generacemi (z 18,5 na 16,5 roku), zatímco u mužů je průměrný věk stabilně mezi 18 a 19 lety. Se sexuálním životem se váže i použití ochrany před početím, kdy nejvyužívanějším je použití kondomu (30 %) či užívání hormonální antikoncepce (20 %). Nejčastěji o využití ochrany rozhoduje pár společně, pokud je ale rozhodnutí na bedrech jen jedno člena páru, pak častěji rozhoduje žena. V případě reprodukčního ideálu, ať už obecného nebo osobního, je stále dominantní dvoudětný model rodiny (67 % obecný ideál, 57 % osobní ideál). Přičemž při samotném naplňování reprodukčních plánů má kolem 16 % dotazovaných zkušenost s obtížemi s početím.

Sezónne trendy rozvodovosti před a po začatí roka 2020 na Slovensku a v Česku Alžběta Garajová, Branislav Bleha (Univerzita Komenského v Bratislave, Přírodovědecká fakulta)

Je zřejmé, že od začiatku pandémie prišlo k ekonomickým, demografickým a sociálnym zmenám. Podľa správ v médiách a rôznych štúdií môže mať pandémia významný vplyv na intímne a rodinné vzťahy. Z tohto dôvodu sme si dali v príspevku za cieľ zhodnotenie sezónnych trendov rozvodovosti na Slovensku a v Česku. Analýza je založená na hodnotení mesačných rozvodových indexov, sezónnych indexov rozvodovosti a počtu návrhov na rozvod. Údaje sme získali z databáz štatistických úradov jednotlivých krajiny. Dostupné údaje poukazujú na to, že po začatí pandémie v roku 2020 sa sezónny trend rozvodovosti na Slovensku a v Česku zmenil. Neprichádza však k zvyšovaniu rozvodovosti, ale skôr k jej zrejme dočasnému zníženiu.

Spatial Patterns of the Foreign Population in Prague and the Central Bohemian Region: The State 10 Years after the Financial Crisis

Adam Klsák, Ivana Křížková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek se zabývá prostorovými vzorci rozmístění cizinců v Praze a středních Čechách, přičemž se zaměřuje nejen na současný stav, ale také na jejich vývoj ilustrovaný několika časovými řezy. Hlavním zdrojem dat je databáze Cizinecké policie ČR (data za roky 2008-2017) a jako prostorový rámec aplikujeme originální zonaci Prahy/typologii obcí Středočeského kraje. Cizinci jsou podle občanství rozdělení do šesti skupin (čtyř individuálních a dvou agregovaných), u nichž jsou následně s využitím kartografických vizualizací vyhodnocovány prostorové vzorce a identifikovány charakteristické lokality pobytu. Doplnkově byla pro jednotlivé skupiny vypočítána úroveň segregace pomocí indexu odlišnosti. Z výsledků jsou patrné rozdíly v rezidenčních preferencích a možnostech jednotlivých skupin, stejně jako odlišné lokality zvýšené koncentrace. I přes zjevné náznaky rozvoje suburbanizačního trendu u cizinců lze konstatovat, že jejich populace ve zkoumané oblasti zůstává většinou městy orientovaná.

Vliv důchodového věku na finanční zatížení České republiky Michaela Kadlecová (Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

Poster ilustruje vliv důchodového věku na výši penzijních závazků, tedy jak se projeví změna důchodového věku právě ve finančním zatížení penzijního systému. Vše je popsáno na příkladu České republiky.

Úmrtnostní tabulky po vyloučení vybraných příčin smrti v Česku v roce 2020 David Morávek (Český statistický úřad; Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky), Tomáš Běloch

Pro sledování úmrtnosti dané populace jsou považovány úmrtnostní tabulky za jeden z nejrozšířenějších nástrojů. Délka lidského života se v čase neustále prodlužovala, od roku 2020 s příchodem pandémie se však tento trend zvrátil. Jaká by byla naděje dožití bez uvažování dané příčiny smrti? Odpověď na tuto otázku, která může být užitečná například pro zdravotní systémy, je možné získat po výpočtu úmrtnostních tabulek s vyloučením vybrané příčiny smrti. Cílem příspěvku je výpočet těchto tabulek pro Česko podle revidované verze metodiky konstrukce úmrtnostních tabulek, kterou používá Český statistický úřad (ČSÚ) od roku 2018. Příčiny smrti jsou vybrány podle

Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN). Mezi nejčtenější příčiny smrti v Česku v roce 2020 patřila chronická ischemická choroba srdeční, onemocnění COVID-19 a cévní nemoci mozku.

Žáci cizinci a žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ) na pražských základních školách

Renáta Mikešová, Yana Leontiyeva, Martin Šimon, Blanka Tollarová (Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.)

Migranti jsou nezanedbatelnou součástí populace hlavního města, tvoří 15 % obyvatel Prahy. Jejich znalost češtiny a schopnost se v češtině vzdělávat má klíčový význam pro integraci do majoritní společnosti. Poster se zabývá žáky cizinci a žáky s odlišným mateřským jazykem (OMJ) na základních školách v Praze, zejména jejich počtem a rozmístěním v rámci Prahy, ale i zkušenostmi s jejich vzděláváním. Žáci s OMJ nejsou oproti žákům cizincům ve statistikách podchyceni a neexistují přesná data o počtech dětí, kteří vstupují do vzdělávacího systému s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Z výzkumu vyplývá, že rozmístění žáků cizinců a žáků s OMJ do škol vykazuje nízké známky prostorové segregace/separace. Existuje však variabilita mezi školami v počtu žáků s OMJ i v přístupu k jejich jazykové podpoře.

AKTUÁLNÍ DEMOGRAFICKÝ VÝZKUM III

Komparácia krajín EÚ z hľadiska starnutia populácie

Veronika Svetlíková (Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja), Zuzana Poláková, Eva Matejková, Zlata Sojková (Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu)

V príspevku boli komparované krajiny EÚ z hľadiska vybraných 9 demografických indikátorov. Základným metodologickým hľadiskom bola použitá faktorová, zhluková a diskriminačná analýza. Demografické údaje boli čerpané z databázy Eurostat za rok 2020. Na základe výsledkov analýz boli krajiny zoskupené do 5 zhlukov. V prvom zhluku boli zaradené krajiny západnej Európy vrátane Slovenska a Česka. Tento zhluk sa vyznačoval najvyššou celkovou mierou plodnosti. V druhej skupine boli krajiny východného bloku, vyznačujú sa najvyššou mortalitou a najnižšou očakávanou dĺžkou života, najnižším priemerným vekom prvoroďáčiek, zápornou mierou migrácie. V treťom zhluku bolo zaradených 5 krajín, ktoré predstavujú najviac ľudí vo veku nad 65 rokov. Štvrtý zhluk sa z pohľadu indikátorov starnutia javil ako najmladší s najvyššou natalitou. Posledný piaty zhluk tvorili dve krajiny EÚ, pre ktoré bola typická najvyššia očakávaná dĺžka života ako aj najvyššia hrubá miera migrácie.

Výchovné styly v rodině – koncepcie a možnosti jejich měření

Martin Vávra, Jiří Šafr, Magdaléna Gorčíková (Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.),

V příspěvku chceme ukázat relevanci difference ve způsobech výchovy v rodině – výchovných stylů rodičů (kulturně podmíněných vzorců jednání, hodnot a norem) a možnosti jejich měření v empirickém výzkumu. Tento koncept má původ v psychologii, kde nachází využití především při studiu socializace dětí a vývoje osobnosti. Odlíšnosti v přístupech k výchově ze strany rodičů se postupně dostávají do centra zájmu i v sociologickém a demografickém výzkumu, spolu s tím, jak se ukazuje význam interakcí a procesů v rodině (jakožto samostatně působících momentů i mediátorů efektů) pro rodinné chování a kvalitu života v dospělosti (well-being) resp. reprodukci společenské struktury. Využijeme data z reprezentativních šetření (Czech Households Panel Study adal.) na nichž budeme demonstrovat empirickou relevanci výchovných stylů v rodině. Poukážeme také na obtíže při měření, kdy je nutné v dotazníkových šetřeních několika položkami reliabilně postihnout, často retrospektivně, velmi komplexní jev.

Kam směřuje historická demografie na počátku 21. století?

Šárka Nekvapil Jirásková (Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická)

Historická demografie je v České republice etablovaným oborem, který má v historické obci pevné místo. S nástupem digitalizace se i historikodemografickému výzkumu otevřely nové možnosti zpracování dat a s tím související otázka, kam vlastně bude (a může) tento výzkum směřovat. Dokážou nám moderní technologie zjednodušit komplikovanou heuristiku? Budeme se moci věnovat detailnější analýze vybraných problémů, které nebylo možné s ohledem na časovou náročnost doposud realizovat? Omezí náš výzkum současná legislativní pravidla v oblasti ochrany osobních údajů? Příspěvek je koncipován jako úvaha nad směřováním současné historické demografie jako vědní disciplíny, která

vzhledem ke svému interdisciplinárnímu potenciálu otevírá prostor pro zajímavá badatelská témata nepodléhající chvilkovým trendům.

Pátek, 17. září 2021

ODBORNÁ SEKCE: ZDRAVÉ STÁRNUTÍ

Je zvyšování důchodového věku kompenzováno zlepšováním zdravotního stavu?

Tomáš Fiala, Jitka Langhamrová, Jana Vrabcová

(Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

Zvyšování důchodového věku v Česku bylo občas kritizováno z důvodu, že důchodový věk by měl záviset na střední délce života, tj. na vývoji úmrtnosti, ale nebere ohled na vývoj zdravotního stavu obyvatelstva. Cílem tohoto příspěvku je posoudit, do jaké míry je současné zvyšování důchodového věku kompenzováno zlepšováním zdravotního stavu obyvatelstva. Jednoduchá analýza porovnává vývoj zdravotního stavu osob dosahujících důchodového věku v jednotlivých letech od roku 2008 do současnosti a nastiňuje i určitou perspektivu budoucího vývoje. Jako kritérium hodnocení zdravotního stavu bylo použito sebehodnocení (self-perceived health). Analýza je prováděna zvláště pro muže a ženy. Dále bude posouzen vývoj zdravotního stavu osob v produktivním věku a osob v poproduktivním věku, kde se za horní hranici produktivního věku považuje důchodový věk v daném roce. Zde se kromě zvyšování důchodového věku projevuje i vliv stárnutí obyvatelstva.

Fiskální aspekty financování zdravotní péče ve stárnoucí populaci

Jan Mertl (Vysoká škola finanční a správní)

Prezentace se bude věnovat fiskálním aspektům univerzálních schémat financování zdravotnictví. Ta jsou v Česku financována ze dvou hlavních zdrojů, proporcionální zdravotní daně a všeobecných daní (státního rozpočtu). Výnos proporcionální zdravotní daně je vázán na ekonomickou aktivitu a ekonomický cyklus. Financování ze všeobecných daní významně podléhá politickému cyklu a veřejné volbě, přičemž má vazbu na rozpočtové omezení vlády a veřejný dluh. Prezentace objasní logiku využití těchto zdrojů financování ve stárnoucí populaci, zohledňujíc očekávaný demografický vývoj a projekce Národní rozpočtové rady. Normativním prvkem je návrh na změnu sazby zdravotní daně tak, aby rámcově pokrývala výdaje zdravotních pojišťoven na osoby v produktivním věku. Prezentace zdůrazní význam prodloužení produktivního uplatnění (nejen) pro udržitelnost financování zdravotnictví a ukáže i prostor pro volitelná schémata, která mohou tento proces u zájemců podpořit.

Kdo o nás bude pečovat?

Ladislav Průša (Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

Stárnutí populace se bezprostředně dotýká všech zemí EU. Významným způsobem se mění struktura obyvatelstva, rostou nároky na jednotlivé sociální systémy. V rámci odborných diskusí je soustavně věnována pozornost především otázkám dlouhodobé udržitelnosti důchodových systémů, v posledních letech se pozornost zaměřuje rovněž na problematiku sociálních služeb a zdravotní péče. Doposud získané poznatky identifikují, že systém sociálních služeb není na důsledky stárnutí populace připraven. Již dnes se řada poskytovatelů sociálních služeb potýká s nedostatkem počtu sociálních pracovníků, ve většině regionů se prodlužuje čekací doba na umístění v pobytových zařízeních, terénní sociální služby se nerozvíjejí, podpora pečujících osob je nedostatečná. Cílem příspěvku je pokusit se alespoň rámcově kvantifikovat očekávaný nárůst potřeby kvalifikovaných pracovníků v sociálních službách tak, aby i nadále byly v naší zemi sociální služby poskytovány na kvalitní úrovni.

Modelování strukturálních změn v ekonomice způsobených stárnutím populace

Jaroslav Sixta, Karel Šafr (Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

Příspěvek se zabývá modelováním strukturální změny v ekonomice, které jsou vyvolány stárnutím populace. Východiskem odhadu dopadu na ekonomiku ČR je CGE model, jehož klíčovým parametrem je struktura a velikost populace České republiky. S vývojem populace souvisí jak nabídková, tak i poptávková strana ekonomiky, neboť model komplexně přistupuje k tvorbě i užití hrubého domácího produktu. Díky modelu jsme schopni odhadovat vývoj výdajů souvisejících se stárnutím populace i případný dopad na produkční stránku ekonomiky.

AKTUÁLNÍ DEMOGRAFICKÝ VÝZKUM IV

Co a kdy přinese 11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí

Šárka Daňková, Miroslav Zvolský, Dana Krejčová (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR)

Světová zdravotnická organizace přijala v květnu 2019 rezoluci, podle které 11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11) vstupuje v platnost od ledna 2021. ÚZIS ČR intenzivně pracuje na překladu a meziresortní pracovní komise na implementačním plánu. Příspěvek představí, co nového MKN-11 přinese, proč to není jen klasifikace, ale více nástroj pro kódování zdravotnických dat, čím MKN-11 přispěje rozvoji elektronického zdravotnictví a kdy může být implementována v informačních systémech.

Úmrtnost související s alkoholem ve vybraných evropských zemích a USA: mezinárodní srovnání

Jana Vrabcová, Markéta Majerová, Kornélia Svačinová

(Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky)

V Evropě přetrvávají značné rozdíly v úrovních a vzorcích škod souvisejících s alkoholem. Kulturní zvyky při konzumaci alkoholu byly identifikovány jako jeden z důvodů této rozmanitosti. Východní Evropané mají tradičně tendenci pít škodlivěji než západní Evropané. Doba se však mění a přechod k ekonomikám volného trhu změnil staré zvyky, včetně struktury konzumace alkoholu a postojů k pití. Ve výsledku jsme svědky sjednocujícího trendu v celé Evropě. Cílem příspěvku je porovnat konzumaci alkoholu a její poškození zdraví pro podskupinu evropských zemí v průběhu času. Analýzy jsou založeny na ověřených dlouhodobých datových řadách z databáze Human Cause-of-Death. Věkově specifické vzorce úmrtnosti ze všech příčin a úmrtí související s alkoholem byly vizualizovány pro šest vybraných zemí ve třech obdobích (1980, 2000 a 2016). Kromě toho byly potenciální zisky v délce života vyčísleny eliminací úmrtí souvisejících s alkoholem z úmrtnostních tabulek.

Sociální nerovnosti v účasti na cervikálním screeningu v Evropě

Michaela Lustigová, Ivana Kulhánová, Anna Altová (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

V mnoha evropských zemích se zhoubné novotvary staly hlavní příčinou úmrtí. Úmrtí na řadu zhoubných novotvarů mohou být eliminována včasnou diagnostikou a nástroji zdravotní péče jako je populační screening. Na základě individuálních dat studie EHIS 2014 (cca 170 tisíc respondentek 30 zemí Evropy) bude porovnána míra participace žen na cervikálním screeningu a zejména bude sledován sociální gradient míry participace. Účast na screeningu se významně liší nejenom mezi jednotlivými zeměmi (od 13 % v Rumunsku po 78 % v Rakousku), ale i mezi jednotlivými skupinami žen podle socioekonomické pozice (23 % u žen se základním vzděláním po 64 % u žen vysokoškolsky vzdělaných). Stejně tak lze pozorovat výrazné rozdíly v sociální nerovnosti tohoto ukazatele v rámci jednotlivých zemí. Příspěvek se bude snažit kvantifikovat vztah míry participace se vzdělanostní strukturou populace a vztah míry participace a velikosti sociálních nerovností ve zdraví. Veškeré výsledky budou kontrolovány na věk.

Účast českých žen na screeningu karcinomu děložního hrdla: motivace a bariéry

Anna Altová, Michaela Lustigová (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Od roku 2008 probíhá v Česku organizovaný populační screening karcinomu děložního hrdla. Přesto se tohoto programu dle dat VZP účastní jen asi polovina českých žen. Předkládaný příspěvek se zabývá motivací a bariérami českých žen pro účast na screeningu zhoubného novotvaru děložního hrdla a charakteristikami žen, které účast ovlivňují. V rámci dotazníkového šetření Lékařského informačního centra bylo dotázáno 902 žen na účast na tomto

screeningu a na možné důvody, které ženy k účasti motivují nebo které jim naopak v účasti brání. Přibližně 11 % všech dotazovaných žen se nikdy cervikálního screeningu nezúčastnilo. Mezi nejčastěji uvedenými důvody neúčasti byla absence příznaků, strach z diagnózy ZN, strach z vyšetření a stud. Vyšší šanci na účast mají ženy s vyšším vzděláním a vyššími příjmy. Naopak šance na účast se snižuje s rostoucím věkem. Velikost místa bydliště nemá na míru účasti na screeningu vliv.

Čerpání ambulantních zdravotních služeb diabetickými pacienty v Česku

Kateřina Maláková (Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta)

Příspěvek se zaměřuje na rozdíly v čerpání zdravotní péče na příkladu ambulantních diabetických pacientů. Hlavním předpokladem je, že pacienti mohou využívat zdravotní služby u více lékařských odborností, které se daným onemocněním zabývají, přičemž je možné očekávat rozdíly v čerpání péče dle pohlaví a věku pacienta v rámci jednotlivých odborností. Studováni byli pacienti s diagnózou diabetes mellitus 2. typu, kteří čerpali zdravotní péči v roce 2019 v Česku. Data byla získána z VZP ČR. Mezi hlavní odbornosti zajišťující management léčby patřila diabetologie (103), všeobecné praktické lékařství (001) a vnitřní lékařství – interna (101), načež alespoň u jedné z nich čerpalo péči více než 95 % pacientů. V rámci jednotlivých odborností existovaly významné rozdíly ve struktuře pacientů a návštěvnosti. Zároveň bylo zjištěno, že nejvyšší průměrný počet kontaktů měly osoby, které čerpaly péči u více odborností. Přestože existovaly rozdíly mezi muži a ženami, obě skupiny měly podobný trend.

Konference se koná mj. díky finanční podpoře
Rady vědeckých společností České republiky v rámci Akademie věd ČR